

Svendborg Museum

Årsberetning 2020

Forsidefoto:

1½ meter under gadeniveau i Frederiksgade dukkede dette fine bolværk op, da entreprenørfirmaet Munck skulle etablere kloak i 2020. Bolværket blev formodentlig overdækket ved etablering af Frederiksgade og Jessens Mole i 1870'erne.

Indholdsfortegnelse

Svendborg Museum - udsat under coronaen?	4
Besøgstal	5
Udviklingsplaner	6
Samarbejder	8
Arkæologi	10
ARKÆOLOGI I CORONAENS TEGN	10
NYE OPDAGELSER PÅ KLOSTERPLADS	14
Nyere tid	16
INDSAMLING	16
KULTURARV PÅ MAGASIN OG I LANDSKABET.....	18
FORSKNING OG FORMIDLING	20
Arkivet	23
Danmarks Forsorgsmuseum	24
FORMIDLING	28
SAMARBEJDER OG PARTNERSKABER	32
FORSKNING BEVARING INDSAMLING REGISTRERING	34
INTERNATIONALT	36
KOMMUNIKATION OG STATISTIK	37
FREMtiden	38
Museets personale	42
Museets bygninger mv.	44
Bestyrelsesarbejdet 2020	46

Svendborg Museum - udsat under coronaen?

Lad mig slå fast med det samme: Svendborg Museum er ikke lukningstruet på grund af corona-epidemien, vi har ikke været nødt til at fyre nogen, og ingen ansatte har direkte været ramt af covid-19. Vi har tabt indtægter, men går efter alt at dømmе ikke fallit; vi har mistet besøgstal, men slet ikke i forhold til, at museet var helt nedlukket i et kvart år; vi har også mistet medlemmer i Museumsforeningen, for det har været svært at give folk fuld valuta for deres kontingent, men igen: Næsten alle vore medlemmer har valgt at støtte op om deres museum og tak for det! Så det er grundlæggende en optimistisk museumschef, der ser frem mod sæsonen 2021.

Selv om Svendborg Museum indtil videre er sluppet nådigt i forhold til andre, så har det bestemt været et udfordrende år; nogle ansatte ville endda sige "et træls år" eller bruge endnu stærkere udtryk. Pandemien har i større eller mindre grad berørt alle vores planer og aktiviteter, og den har som det vigtigste berørt vores måde at arbejde og samarbejde på. Vi er en overskuelig flok, der normalt plejer at sidde tæt og hente energi og inspiration i dette nærvær. I 2020 har vi været tvunget på afstand af hinanden, og det er gået ud over kreativiteten og arbejdsglæden. Vi har tæret på den opsparede energi. Det har særligt kunne mærkes under pandemiens anden bølge, hvor der samtidig blev skruet ned for dagslyset. Gud ske lov for de digitale muligheder, der har gjort det muligt at "koble op" til museets data hjemmefra og til at kommunikere med kolleger og med vores mange brugere og samarbejdspartnere. Det er bare ikke det samme. Så langt fra. Jeg håber, årsberetningen vidner om, at det alligevel er lykkedes os at lave museum. Endda at tænke nogle store tanker for både Danmarks Forsorgsmuseum og resten af Svendborg Museum.

Gad vide, hvordan museumsfolk om 25 år vil fremstille, hvad coronaen og en nedlukning, der ikke er oplevet siden krigen, gjorde ved os? Foreløbig har vores praktikant i efteråret, Dikte Reeh Andersen, med udstillingen "Udsat under coronaen" dokumenteret, at krisen rammer de svageste hårdest. Andre har profiteret af den. Sådan er det jo - Margrethe Vestager kan sin historie - men det er ikke desto mindre vigtigt, at det hver gang bliver dokumenteret og holdt op for os, så vi forholder os til det.

Som sædvanlig har mange bidraget til årsberetningen: Andreas Jansen har samlet besøgstillene, Dorthe Høstrup givet overblik over indsamlingen, Lone C. Nørgaard skrevet om arkæologien generelt og Andreas Frederiksen om udgravningerne på Klosterplads, Anita Lillevang og Nils V. Jensen har berettet om forskning og formidling i Nyere tids-afdelingen, Sarah Smed skrevet om Danmarks Forsorgsmuseum, Britt Toxværd-Larsen samlet oplysningerne om personalet, Morten Berg Nielsen om økonomien og Bjarne Aaby om arbejdet med bygningerne mv. Endelig har formand Poul Weber berettet om bestyrelsens arbejde. Årsberetningen rummer i år ingen omtale af arbejdet med museets historiske fartøjer, med museumshaven eller Egeskov Mølle; arbejdet udføres primært af frivillige seniorer, så aktiviteterne har været indskrænkede i forhold til det normale. Der bliver forhåbentlig en masse at fortælle om i årsberetningen for 2021.

Foreløbig god fornøjelse med læsning af årsberetning 2020.

Esben Hedegaard, *Museumschef*

Foto: Stampe Reklamefoto.

År	2017	2018	2019	2020
Svendborg Museum i alt	39.485	32.692	44.504	35.931
Danmarks Forsorgsmuseum	18.026	16.909	18.416	15.288
Oldsagssamlingen på Broholm *	2.000	2.250	2.000	800
Den Sorte Boks **		8.582	17.268	15.453
Egeskov Mølle	1.966	1.952	1.534	614
Andre udstillinger	14.328	30	1.802	47
Foredrag, guidede ture, sejlture mm. ***	3.165	2.644	3.484	1.982

* Tallene er skønnede

** Tallene er baseret på elektronisk tælling

*** Guidede ture mv. regnes ikke med i det officielle besøgstal for museet

Udviklingsplaner

Intet er så galt, at det ikke er godt for noget! Coronatiden har givet os ekstra tid til at overveje, hvor vi gerne vil styre museet hen. Planerne for perioden 2016-2020 er brugt op; nu gælder det den næste 5-års periode – ja, og længere fremt.

Lad os starte med Forsorgsmuseet, der er et fantastisk vigtigt museum for hele Danmark, men økonomisk betragtet en lidt forslugen gøgeunge, der altid har levet af penge givet til Svendborg Museum for at arbejde med den lokale kulturarv. I 25 år har Svendborg Museum forgæves forsøgt på at give Danmarks Forsorgsmuseum et solidere og mere selvstændigt økonomisk fundament. Museet løfter en vigtig national opgave, så selvfølgelig skal museet støttes fra nationalt hold.

I foråret 2020 så vi en mulighed for at give bestræbelserne fornyet kraft, idet IBM som et pro bono-projekt stillede en af deres seniorkonsulenter, Søren Kjær, til museets rådighed for at hjælpe Sarah Smed og Esben Hedegaard med at udarbejde en forretningsplan for Forsorgsmuseet. Gennem en række møder og et stort arbejde fra Søren Kjærs side stod vi i oktober med en detaljeret køreplan for, hvordan museet kunne udvikles til en langt større og mere betydningsfuld institution med en stærkere økonomi. Søren Kjær anbefalede en kort, intensiv transformationsproces, hvor vi skaffede den fornødne finansiering og fik ansat de nøglemedarbejdere, der skulle løfte de enkelte funktionsområder til et nyt "professionelt" niveau. Vi sigtede efter en omsætning på 25 mill. årligt (mod 6-7 mill. i dag), hvoraf godt halvdelen var egentlige tilskud og egenindtægter, og resten projektmidler.

Bestyrelsen behandlede oplægget på et seminar i november. De bakkede op om mål og retning, men var skeptiske overfor fremgangsmåden. Selv med en gennemarbejdet forretningsplan bliver det formodentlig ikke så ligetil at finde en ved-

varende finansiering, og måske er en så voldsom omstilling slet ikke ønskelig? Det kan blive svært at fastholde museets nuværende kvaliteter og identitet, hvis museet over en kort årrække bliver 4 gange så stort, og der på én gang ansættes en række nye medarbejdere på centrale poster. Bestyrelsen har foreløbig nedsat et 3-mandsudvalg, der skal bidrage til at formulere en tilrettet køreplan. Fortsættelse følger.

Hvis vi fastholder billedet af gøgeungen, kan man sige, at museets to andre unger, arkæologi og nyere tid, allerede blev puffet ud af reden for 20 år siden, da udstillingerne om arkæologi og lokalhistorie blev taget ned på Fattiggården til fordel for en børnehjemsudstilling. I 2020 spurgte vi os selv, om det ikke var på tide, at Svendborg Museum tog skridtet fuldt ud, trådte ud af Fattiggårdens skygge og fik sig et eget domicil. Der har længe været alt for lidt kontorplads på Fattiggården, og desuden oplever vi ofte, at vores kunder er usikre på, hvad og hvem Svendborg Museum er, og hvor man finder dem. Derudover kunne vi drømme om muligheden for igen at gøre brug af den kulturarv, som ikke kan udstilles i udstillingscontainere og havnehaller, til at fortælle lokalhistorie.

I en udviklingsplan for nyere tid har Nils Valdersdorf Jensen og museumschefen beskrevet Anne Hvides Gård som ramme om en "Port til Svendborg", hvor folk kunne præsenteres for Sydflens og Øhavets særpræg, inden de går ud og oplever den. Gerne med digitale hjælpemidler fra museet i hånden. Anne Hvides Gård løser selvfølgelig ikke museets udfordring på sigt, men den indgår som et element i udviklingsplanen.

Et andet element er samlingen af kræfterne om den maritime kulturarv på Svendborg havn – en ønskeopgave, som Svendborg Kommune har givet museet foreløbig i perioden 2021-23. Et tredje element er en videreudvikling af Museum

uden vægge; vores erfaringer hidtil er samlet i årbogen for 2020, for hvor langt kan man egentlig gå i demokratisering af arbejdet med kulturarven. Det skal vi eksperimentere med i planperioden.

Udviklingsplanen blev forelagt bestyrelsen på det omtalte seminar i november, og der var bred enighed om, at der skulle arbejdes for, at Svendborg Museum efter foreløbig 47 år på Fattiggården skal have sit eget domicil. Det er dog stadig en forudsætning for at kunne flytte, at Danmarks Forsorgsmuseum får skabt økonomi til at overtage og drive museum i Fattiggården.

Arkæologiens udvikling knytter sig tæt til nyere tids, og vi forestiller os, at de to afdelinger skal arbejde endnu tættere sammen i fremtiden. Samtidig skal arkæologien intensivere samarbejdet i Arkæologi Sydfyn. Som beskrevet i afsnittet "Samarbejde" skal der udarbejdes en samlet fortælling for den sydfynske forhistorie og middelalder, som arkæologernes arbejde kan tage udgangspunkt i, og i skrivende stund er Lone C. Nørgaard og Allan Dørup Knudsen allerede i fuld gang med at beskrive de områder, hvor Svendborg virkelig har noget at bære ind til fællesskabet, som "magtens landskab ved Gudme-Lundeborg", den middelalderlige købstad, bronzealderkultur i Gl. Hestehauge og maglemosekultur ved Kirkeby.

Afdelingens lyst til at omsætte de aktuelle og tidligere udgravninger til bøger, udstillinger og digital formidling er stærk – det er i øvrigt også et krav fra Slots- og Kulturarvsstyrelsen - men det har i dagligdagen været svært at finde mand-skabsressourcerne. Det skal vi videre med i planperioden, og vi starter med en lækker, lavthængende frugt: Sehesteds Oldsagsamling på Broholm. Huset, udstillingen og historien er der; den skal bare formidles.

Sarah Smed, Søren Kjær (IBM) og Esben Hedegaard med tillempt corona-afstand, fotograferet i august 2020 efter et af møderne om en forretningsplan for Danmarks Forsorgsmuseum.

Samarbejder

Svendborg Museum indgår i utrolig mange og forskelligartede samarbejder, som næsten alle er kendetegnet ved kreativitet, effektivitet og gensidig respekt. Selv i 2020, hvor det i omtrent halvdelen af året var umuligt at mødes fysisk, er der mange gode eksempler at trække frem.

I forbindelse med kvalitetsvurderingen af tre af de fire museer i Arkæologi Sydfy (ASF) i 2019 og 2020 har Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS) anført, at de havde svært ved at få øje på samarbejdet i det arkæologiske samvirke. SLKS ønskede en ensartet præsentation af samvirket overfor bygherrer og anden offentlighed, og en samlet fortælling om områdets forhistorie og middelalder, som kommende udgravninger kunne tage udgangspunkt i. Vi har faktisk et godt samarbejde i Arkæologi Sydfy, men fandt alligevel kritikken berettiget på de nævnte punkter. Både ledere og arkæologer i ASF er enige om, at SLKS's anbefalinger vil styrke både det faglige, det administrative og det sociale arbejde i samvirket, og der er i skrivende stund ved at blive produceret oplæg, som skal drøftes på et seminar i marts, før det iværksættes.

Svendborg Museum har lige som de øvrige sydfynske museer bakket op om Geopark Det sydfynske Øhav. Esben Hede-gaard, der har repræsenteret museerne i Geoparkens (tidligere Naturturismes) følgegruppe, overdrog i efteråret depechen til Kim Furdal, Ærø Museum. I 2020 bidrog museerne med kulturhistoriske temabeskrivelser af området og med præsentation af gode sites indenfor hvert tema. Alle fem museer leverede grundmaterialet ind til Geoparkens sekretariat, hvorefter Svendborg Museum påtog sig at redigere stoffet. De fire sydfynske kommuners oprindelige plan om at fremsende ansøgningen om at gøre Geoparkens Unesco-certificeret i november 2020 måtte med kort varsel opgives på grund af

lederskifte. Forhåbentlig lykkes det i 2021; Geoparkens kan blive en vigtig platform for museerne.

Voldgrav og bygninger på Broholm gennemgår i disse år en omfattende restaurering, og i 2020 var turen kommet til museumsbygningen. Museet har siden 1999 ejet oldsagssamlingen med dens ca. 70.000 genstande, mens godset ejer selve bygningen. Det kræver et godt samarbejde omkring publikumsadgang og -parkering, sikring, rengøring mv., og det har der heldigvis altid været. Ved restaureringen i 2020 skulle bl.a. de gamle, løse fuger fræses ud, og der skulle repareres pudsskader indvendigt. Vi indgik en aftale med godsets ejer Anders Sehested om deling af udgifterne til den efterfølgende ret så tidskrævende rengøring af oldsagssamlingens hyl-der, kasser og montrere, hvor flintegenstandene ligger – omtrent hvor ejerens tipoldefar, N. F. B. Sehested, placerede dem i 1878. Anders Sehested er også samarbejdspartner i et projekt, der skal øge Broholms attraktionsværdi ved at forbedre formidlingen af samlingen for de gæster, der ser den uden at have en af museets arkæologer med. Det lykkedes ikke at finde finansiering til projektet i 2020, men vi fortsætter i 2021.

Samarbejdet mellem de fynske arkiver, biblioteker og museer i KulturarvFyn materialiserede sig i 2020 ved fire udstillinger i "Kulturarvsboxen", som Svendborg Museum byggede som en kopi af vores Sorte Boks. Hvis ellers pandemien vil, kommer der 6 udstillinger i Kulturarvsboxen i 2021. Det har styrket opbakningen til KulturarvFyn, at der er kommet noget konkret at samarbejde om. Læs mere om projektet i selve årbogen.

Sidst vil jeg endnu en gang glæde mig over det forbilledlige samarbejde vi har med Svendborg Kommune. Vi servicere kommunens byggesagsafdeling og ejendomskontoret med

Sehesteds Oldsagssamling på Broholm fik en hovedrengøring i 2020. Det behøver vi heldigvis ikke gøre hvert år; det tager ugevis hver gang.

kulturhistoriske kommentarer til verserende sager. Også kommunens planafdeling er hurtige til at henvende sig, når der er sager med kulturhistorisk betydning, og det er de fleste. I 2020 bidrog vi fx til revision af kommuneplanen for Svendborg Midtby. "Blå Kant-projektet", som vi har deltaget igennem en årrække nu, var i 2020 kommet til området omkring Frederiksbroen. Museet foreslog i den forbindelse at renovere Udrustningskajen foran værftshallerne med cementbelægning for at bevare det industrielle præg. Nils Valdersdorf Jensen deltog fortsat i møder i projektet "Liv i min by", der i 2020 arbejdede med Klosterplads og Frederiksgade. Her kom vi bl.a. med input til den kunstneriske udsmykning af Klosterplads, hvor nogle af munkene med kunstneren Jens Galschiøt's hjælp og under rådgivning af museets "gamle" arkæolog Per Thomsen - får lov til at gå igen. På Nordre Kaj var museet med til at diskutere, hvordan kulturarven kunne tilgodeses bedst muligt ved det kommende SIMAC-byggeri. Til-

svarende blev vi inddraget i planlægningen af en ny gågadebelægning. Kulturhistorien er i stadig højere grad blevet et efterspurgt element i den kommunale udvikling, og det glæder os, når vi på den samme fredag i efterårsferien først havde en guidet tur for borgmestersekretariatet og bagefter en for planafdelingen.

De ovennævnte opgaver er alle sammen nogle, vi udfører som en del af modydelsen for det kommunale tilskud. Derfor var det særlig glædeligt, at kommunen i 2020 tildelte museet ekstra midler til en særdeles kærkommen opgave, nemlig at udvikle og koordinere arbejdet med den maritime kulturarv på havnen. Der er tale om et treårigt projekt med 560.000 kr. årligt. Nils Valdersdorf Jensen bliver leder af projektet, der i skrivende stund er ved at blive slået i gang. Mere om det i næste års beretning.

Arkæologi i coronaens tegn

Egentlig er overskriften misvisende, eftersom aktiviteten på arkæologisk afdeling stort set har kørt som normalt. I hvert fald når det gælder udgravningsaktiviteten. Det er et fagområde, hvor en stor del af arbejdet foregår udendørs, og hvor det er let at holde afstand og/eller danne en boble med få personer, og der har derfor ikke været udsættelser eller aflysninger af undersøgelser af den grund. Der skal mere til at holde os inden døre og hver for sig på hjemmearbejdspladserne!

I det første halve år af 2020 var der flere forundersøgelser og en enkelt egentlig undersøgelse på programmet. I 6 uger i foråret gravede vi vest for Sofienlund Skov, hvor et nyt boligområde nu er på vej. Undersøgelsen resulterede i mange fine fund, især fra yngre stenalder (ca. 3.900–1.700 f.Kr.). Spor efter flere huse fra denne periode blev afdækket og undersøgt, og der blev fundet nogle meget fine genstande, der kan dateres til den sene del af yngre stenalder. Det fund, der her skal fremhæves, er et depotfund bestående af 6 flintøkser. De fem af økserne lå in situ, hvilket vil sige på den oprindelige plads, hvor de er nedlagt for ca. 4.000 år siden, inden for samme lille område. Deraf kommer også betegnelsen "depotfund".

Landmålerstokkene markerer de bærende stolper i et 3-skibet hus, som arkæolog Jakob Fink var med til at finde ved udgravningen vest for Sofienlund Skov.

Et såkaldt "depotfund" af fem økser fra 19-1700 fvt. fundet samlet ved udgravningen af boligområde vest for Sofienlund Skov.

Billedet øverst til venstre viser en tilhørende 6. økse, som den blev fundet, og billedet øverst til højre viser denne økse efter vask.

Den 6. af økserne blev fundet i bunken af afrømmet muld fra samme sted og var af helt samme type som de første fem, så der er ingen tvivl om, at den hører sammen med dem. Det er nok ikke svært at forestille sig, hvordan det er som arkæolog pludselig at stå med så fint et 4.000 år gammelt redskab

i hånden; men forestil dig så at stå med 6! Man føler, at man har vundet i lotteriet, og selv om der her ikke er tale om en pengegevinst, føles det lige så stort. Især når der er tale om så sjældent et fund som dette.

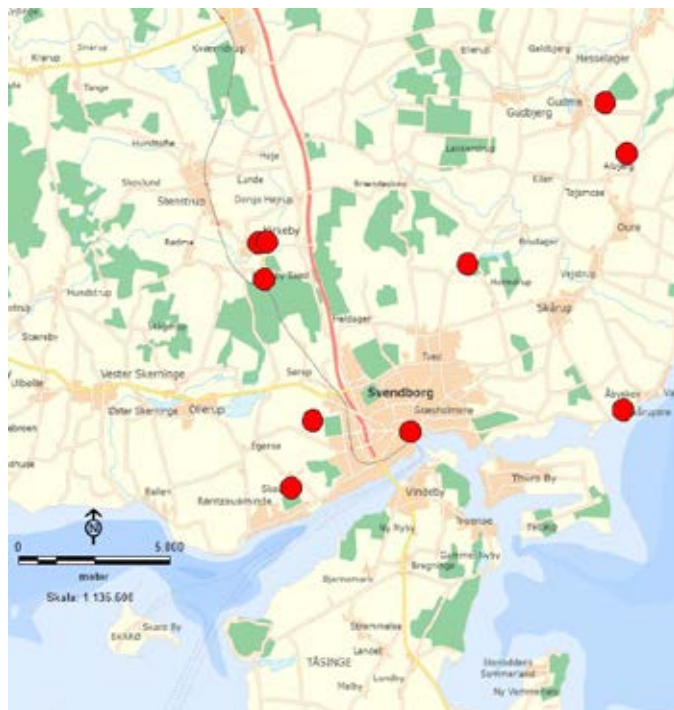
Rendegraveren afrømmer muldlaget ved udgravningen ved grusgraven i Kirkeby Sand, og museumsassistent Villy Nielsen holder øje med eventuelle arkæologiske spor. Øverst til venstre to pilespidser (mikrolitter) fundet ved forundersøgelsen.

Senere på foråret blev der foretaget en forundersøgelse ved grusgraven i Kirkeby Vænge, hvor der også blev gjort et sjældent fund – faktisk mere sjældent end depotfundet med økserne! Her opdagede vi, at der lå de udvaskede rester af et 9-10.000 år gammelt kulturlag fra Maglemosekulturen, der indeholdt karakteristiske flintredskaber fra denne periode.

Vi har tidligere gjort fund fra Maglemosekulturen forud for grusgravning her, (se omtalen i årbogen af udstillingen "Grus, gran og gamle jægere" i Den Sorte Boks), men der er ikke tidligere fundet et kulturlag, som er en indikation på, at der har opholdt sig mennesker i en længere periode. I 2021 skal det undersøges nærmere med den fynske amatør-

arkæologiforening, HARJA, som har fået lov at afholde gravelejre på stedet. Det kommer der helt sikkert mere om i årsberetningen næste år.

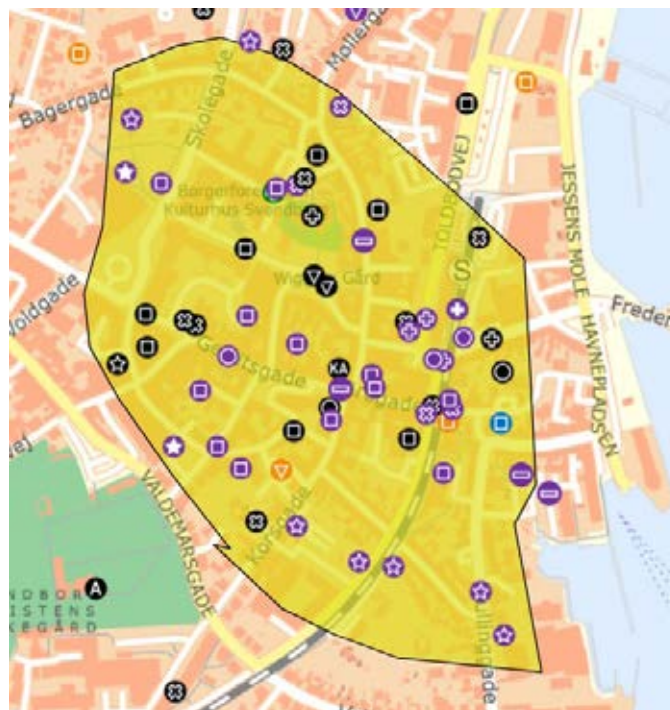
Andet halvår af 2020 var især præget af byarkæologiske undersøgelser. Der har været en del mindre overvågnings-sager inden for det beskyttede "kulturarvsareal", der dækker hele midtbyen. Museets arkæologiske afdeling har en særlig forpligtelse over for Slots- og Kulturstyrelsen til at overvåge gravearbejde inden for kulturarvsarealet.

Cirklene angiver de steder, hvor Svendborg Museum har haft arkæologisk aktivitet i 2020. Markeringerne dækker nogle steder over flere aktiviteter, som f.eks. i Svendborg by.

Der har også været nogle større sager, som mange fra Svendborg og omegn måske har hørt eller læst om. Den største af sagerne er undersøgelsen af en del af Gråbrødreklostrets kirkegård, som skabte så meget opmærksomhed, at den kom med på Slots- og Kulturstyrelsens Top 10 over arkæologiske udgravninger i Danmark i 2020.

Andreas Frederiksen, der var en af arkæologerne på Klosterplads, har skrevet mere om udgravningen på de følgende sider.

Kort over Svendborg midtby, hvor kulturarvsarealet er farvet gult. De farvede cirkler med signaturer angiver de steder, hvor der hidtil er registreret fortidsminder af forskellige type i den nationale database Fund og Fortidsminder.

Nye opdagelser på Klosterplads

I efteråret og vinteren 2020 foretog Svendborg Museum en større arkæologisk udgravning på Klosterplads midt i Svendborgs middelalderlige bydel. Udgravningen skete i tæt samarbejde med Svendborg Kommunes områdefornyelsesprojekt "Liv i min By" med det formål at forbedre forbindelsen mellem havnen og bymidten og skabe nyt liv i et af byens ældste kvarterer. Projektet indebar bl.a. etableringen af en ny, bred trappe på vestsiden af Klosterplads, i øvrigt meget lig den som fandtes på stedet i 1930'erne, samt ny belægning på pladsen

og i Frederiksgade. Der var således tale om omfattende jordarbejder i et historisk og arkæologisk velkendt område med stor betydning for Svendborgs middelalderhistorie.

Som navnet "Klosterplads" indikerer, ligger ruinerne af byens franciskanerkloster under og omkring området ved banegården, og museet har ved tidligere udgravninger undersøgt dele af kirkegården, samt betydelige dele af klostrets bygningskompleks. Udgravningen i 2020 resulterede i fundet af 64 intakte begravelser i den vestlige del af lægmandskirkegården, herunder grave med og uden kiste, og dobbeltgrave med og uden børn. Fundamentet til byens nye trappe krævede afgravning til fast undergrund, og arkæologerne kom derfor ned i hidtil uforstyrrede lag af kirkegården - cirka halvanden meter under nuværende gadeniveau. I kombination med den fugtige og lerholdige jord betød det, at mange begravelser var særdeles godt bevaret. Tre individer var endda begravet med rosenkranse i form af træ- og lerperler, hvilket forbindes med Mariadyrkelsen, som får stor udbredelse i 1400-tallet.

Udover de mange begravelser er der fundet murrester fra klosterkirken i den vestlige del af Frederiksgade. Dele af disse ruiner var også fremme ved undersøgelser i 1970'erne, men denne gang har museet foretaget ny dokumentation med mere præcise GPS-indmålinger. Derudover blev nordligst på kirkegården fundet flere syldsten, som muligvis kan sættes i forbindelse med klosterets boder.

Udfordringerne var mange ved udgravningen af klosterkirkegården i Svendborg – bl.a. måtte en del af udgravningen foregå under de strømførende kabler, som arkæolog Inger Laigaard peger på. Hun havde i en uge god hjælp af praktikant Emil fra Nymarksskolen, lige som arkæolog Sigurd Bohr, Langelands Museum (bagerst), hjalp os nogle dage.

Dobbeltgrav med tydelige kistesider.

Velbevaret enkeltgrav uden spor af kiste.

Samlet set har den seneste udgravning på Klosterplads bidraget til et større overblik over klosterkomplekset og lægmandskirkegården, som har været en central del af det middelalderlige Svendborg gennem århundreder, fra klosterets grundlæggelse i 1236 til kirkens nedrivning i 1828. Som en sidegevinst blev der inden for et afgrænset areal med området kirkegårdsjord gjort talrige fund af flinteafslag, skrabere og flækkeblokke, hvilket vidner om, at landskabet her har leveret gunstige levevilkår for mennesker tusinder af år, før munkene tog det i besiddelse.

En del af klosterkirkens østgavl ses mellem vibratoren og målestokken. Ruinen er fredet og må ikke beskadiges, så her kommer det middelalderlige murværk til at ligge lige under Frederiksgades nye belægning.

Nyere tid

INDSAMLING

Der blev indsamlet og registreret flittigt i corona-året – hele 181 genstande blev det til, heriblandt nogle få sager, som havde været i museets varetægt og anvendt til udstillingsformål, men som alt nu blev indlemmet i vores samling. Det gjaldt fx børnepsykolog Sigrid Rasmussens ”psykologkuffert”, der i 1950’erne blev anvendt til test og evt. efterfølgende institutionsanbringelse af børn.

Forsorgsmuseet indsamlede bl.a. også bogen ”Spørge Jørgen” fra børnehjemmet Dearhome, nogle tegninger fra børnehjemmet Ålækkegården, en ”tyskerlås” til bæltefiksering, samt en opbevaringskasse fra Fattiggården selv, som i 1970’erne var blevet givet som afskedsgave til senere museumsinspektør ved Nyborg Museum, Knud Hornbech, for hans tjeneste på Svendborg Museum; nu leverede han gaven tilbage, hvor den hørte hjemme.

Nyere tids afdeling indsamlede bl.a. en bog gennemboret af granatsplinter fra en bombesprængning under Besættelsen, en – desværre tom – præservativæske ca. 1950 med tilhørende brugsanvisning, et skibsapotek fra en lokal skonnert samt nogle polynesiske genstande hjembragt af Svendborgsømanden Jan Fischer fra Noona Dan-ekspeditionen i 1962. Størst besvær ved registreringen havde vi med en tinske med et ældre byvåben og inskriptionen ”Swineburgh 1648”. Den virkede på flere måder mistænkelig. Via Facebook fandt vi ud af, at tilsvarende skeer kendtes fra andre byer. De var lavet i stort antal i 1800-tallet som ”historicistiske” erindringsgaver, men den historie er jo heller ikke uinteressant.

Her ses nogle af de indsamlede
genstande i 2020.

KULTURARVEN PÅ MAGASIN OG I LANDSKABET

Ligesom i 2019 var der i år ”fuldt hus” ved revisorens gennemgang af samlingerne. Vi har styr på tingene, og det er godt nok andre tider end for 20 år siden, hvor samlingen lå delvist uregistreret og spredt på uisolerede lofter, kældre og udhuse i fire kommuner. Nu hersker museets magasinansvarlige, Dorthe Høstrup, med fast hånd på et klimastyret magasin. I 2020 blev indgået nogle aftaler, så vi har 1. salens 1700 kvm for os selv; det øger sikkerheden. Nu fokuserer vi på at få fjernet nogle vandførende rør i et par af magasinrummene – vores kolleger i Faaborg har lige haft en alvorlig vandskade – samt på at planlægge, hvordan vi på sigt kan nedbringe udgifterne til opmagasinering. Med det nuværende renteniveau var det fristende at bygge vores eget topmoderne magasin. Kunne det fondsfinansieres, ville Svendborg Museum have op imod en halv million mere årligt til fx at lave mere publikumsrette ting for.

Det har i 2020 været tydeligt, at coronapandemien ikke har lammet byggebranchen. Antallet af byggesager, som museet har skulle forholde sig til, har været stort, og der rives ned på landejendomme og langs kysterne i et hidtil uset omfang. Hvis der er væsentlige kulturhistoriske værdier i sagen, forsøger museet enten at påvirke ejeren til at renovere i stedet for at nedrive eller sørger for at få ejendommen dokumenteret, før den forsvinder.

Den væsentligste byggesag i 2020 har været ombygningen af den tidligere amtmandsbolig – nuværende politistation. Museet har sammen med Svendborg Arkitekturråd (hvor museumschefen har sæde) argumenteret mod at udstykke parken og ombygge huset i det omfang, investoren havde lagt op til. Museet har særlig lagt vægt på tre ting: Arkitektonisk er bygningen Svendborgs fineste 1800-talsvilla, opført i italiensk stil omkring 1870 i en park med udsigt over hele købstaden og sundet. Kulturhistorisk var ejendommen amtsgård i 100 år og vidner som sådan om Svendborgs særlige betydning som gammel amtshovedstad, hvad der stadig spiller en rolle, når der diskuteres nedlæggelse af politistationer, domhuse, sygehuse og uddannelsesinstitutioner. Endelig var husets bygherre, L. F. H. Brockenhuus-Schack, amtmand i Svendborg amt i næsten 40 år, byens første æresborger og efter museets vurdering den uden sammenligning vigtigste person i Svendborgs historie. Det lykkedes i vore forhandlinger med bygherre og kommune at begrænse antallet af boligenheder i parken og af nye altaner i facaden, og den planlagte 3. etage under taget blev opgivet. Nu kan vi forhåbentlig snart glæde os over, at huset bliver istandsat og taget i brug efter at have stået tomt i flere år.

Amtmandsboligen "Ørkildhus" fotograferet umiddelbart efter opførelsen i 1870. Den nuværende politistation er opført og sammenbygget med den gamle villa i 1970'erne, men selve Ørkildhus er særdeles velbevaret.

Forskning og Formidling

Moral på grænsen

Nils Valdersdorf Jensens ph.d.-projekt "Moral på grænsen – stat og smugleri i Det sydfynske Øhav 1850-2000" er i skrivende stund gået ind i sit sidste år. Året 2020 har selvfølgelig været præget af pandemien, men nok på en anden måde end forventet. Stipendiaten blev i marts spærret inde i sin arbejdskælder og tvunget til koncentration og online-undervisning, så afhandlingen er i god gænge og vil blive rettidigt afleveret i 2021.

Et planlagt studieophold i Malmø blev desværre aflyst pga. corona, men heldigvis havde gode kollegaer på M/S Museet for Søfart i Helsingør mulighed for at indkvartere Nils i en måneds tid. Museet for Søfart har et stærkt forskningsmiljø og en ditto formidlingsafdeling, så opholdet blev givende på mange måder. M/S tager ikke deres relevans for givet og har eksempelvis som mission, at de er til for dem, der ikke

interessere sig for søfart - endnu. Som det ses af årets årbog for Svendborg Museum, er der lighedspunkter med den måde, vi arbejder på. Helsingoranerne har desuden en yderst levende smugleritradition, så opholdet blev afsluttet med et meget velbesøgt foredrag om "Smugleriets Danmarks-historie" i M/S' flotte auditorium, hvor flere forhenværende toldere fra Københavnsområdet bidrog med erfaringer.

Ph.d.projektet undersøger smugleriets historie i Øhavet. Smugleri er per definition en grænseoverskridende aktivitet, og afhandlingen har derfor flere berøringsflader med de såkaldte grænsestudier, der dog oftest fokuserer på landegrænser. Den maritime vinkel blev foldet ud i oktober i seminaret "Grænser – historisk set", hvor bidragydere fra Danmark og Irland forholdt sig til både Middelhavet, Øhavet og Det Irske Hav. Det er en afgørende pointe i Nils Valdersdorf Jensens afhandling, at danske skippere, fiskere og færgepassagerer i perioder har haft nemmere ved at komme til Kiel end til København, og at området historisk set har været svært at kontrollere for den danske stat. Staten forekom fjern og svag set fra Sydfyn. Den mødte modstand, når den forsøgte at inddrive told og kontrollere sit territorialfarvand, for det meste smugleriet var lokalt fuldt socialt acceptabelt.

Historisk Shopping

Efter et meget stille og nedlukket forår føltes det næsten som en eksplosion at gå ind i sommermånederne. Der var kø foran selv den ringeste restaurant, og selv på regnvejrsdage var der sort af mennesker på havnen. Svendborg Kommune og SEAF-fonden, der gerne ville støtte oplukningen, smed eks-

Ph.d.stipendiat Nils Valdersdorf Jensen holder foredrag på M/S Museet for Søfart. Foto: Benjamin Asmussen.

tra benzin på bålet ved at afsætte en igangsætningspulje for sommeraktiviteter, og her bød Svendborg Museum ind med projektet "Historisk Shopping".

Vi fandt 10 butikker og værtshuse rundt om i byen, der havde til huse i en bygning med en god historie. Det blev omsat til 20 plakater på 10 A-skilte til at stille op ude på gaden i åbningstiden de pågældende steder. Desuden udarbejdede vi et kort, så både fastboende og turister kunne finde de 10 perler. Da hele materialet skulle produceres fra bar bund, fik vi travlt. Meget travlt! Men takket være en koncentreret indsats og – ikke mindst – fremragende samarbejdspartnere hele vejen rundt, lykkedes det at få plakaterne ud i gaderne midt i juli. Nils Valdersdorf Jensen var idémanden, Anita Lillevang den udførende, og grafiker Trine Kirketerp Struve fra GRAFlab sørgede for det smukke layout.

Byvandring

Næppe var plakaterne sendt til layout, før juli måneds gratis byvandring for Svendborg Turistforening begyndte. Hver mandag, onsdag og torsdag i hele juli tog Anita Lillevang imod på Wessels Trappe på Torvet og guidede de fremmødte rundt i byens gader med fortællinger om hhv. "Besættelsestidens Svendborg", "Mærsk, matroser og matroner – søfartens Svendborg" og "Svendborg i Middelalderen". Som altid var der et flot fremmøde af både lokale og turister – i alt havde sommerens byvandring 525 deltagere, dvs. godt 37 deltagere i gennemsnit pr. tur.

5700 Summer

Da juli blev til august stod en nyskabelse, festivalen "5700 Summer", for døren. Svendborg Museum bød ind med et historisk orienteringsløb, en maritim "talk" i Maritimt Center

Museumsformidler Anita Lillevang monterer genstande i Den Sorte Boks-udstilling i Lakkendrup. Nogle af de lokale genstande står på glashylden, museets nedeunder. Selv holder Anita en stenalderharpun fundet i Lakkendrup.

mellem Nils Valdersdorf Jensen og Anita Lillevang, og fire byvandring med titlen "Tour de Baggård". Det gav festivalens gæster nogle oplevelsestilbud mellem de ca. 40 mindre koncerter, der var dens kerne. Alle arrangementer blev sat til salg på Billet.dk med enhedsprisen 50 kr., og så måtte vi se, om vi kunne sælge billetter. Det kunne vi: Trods relativ kort tid til markedsføringen, solgte vi i alt 152 billetter til de seks arrangementer, dertil kom byvandringerne, der alle på nær en var udsolgte.

Andre arrangementer

Hen over sommeren og sensommeren blev der også tid til to kulinariske byvandring i samarbejde med Kulinarisk Sydlyn og en række guidede ture, herunder tre ture med sundfærgen HELGE, der på grund af coronaen kun sejlede med det halve antal passagerer. De kulturhistoriske fortællinger på sundfærgen blev jævnligt afbrudt af årets turistmagnet, delfinen "Delle". Den 3 meter lange hval viste sig på alle turene, og når den først førte sig frem ved stævnen, tænkte ingen længere på kulturhistorie eller corona, men hang på nakken af hinanden ud over rælingen.

Udover Den Sorte Boks, foredrag og guidede ture i landskabet bidrog Svendborg Museum med formidling af to kulturmindestmærker i 2020. Svendborg Kommune havde besluttet at sætte den gamle tjæregryde i Skaarupøre i stand og henvendte sig derfor til museet, om vi ville forfatte teksten til en formidlingstavle, der skulle opsættes på stedet. Det var tilsyneladende en overkommelig opgave at skrive en halv side om kystfiskeri på den del af Storebæltskysten og traditionen

med at tjære bomuldsgarnene, før de blev udskiftet med nylon i 1960'erne. Udfordringen var, at der findes så godt som intet på skrift om de stedlige forhold. Vi fandt heldigvis frem til et par lokale, der kunne bidrage med oplysninger, herunder at der i Mellemligstiden var mindst 30 familier på den ca. 4 km lange kyststrækning mellem Skaarupøre og Brohave, der i større eller mindre grad levede af fiskeriet.

En anden henvendelse kom fra Gudbjerglundforeningen, der efter flere års arbejde havde fundet midler til at igangsætte et restaureringsarbejde. Gudbjerglund, der er ukendt for de fleste, består af fire langdysser, hvoraf de to er over 100 m lange og dermed blandt Danmarks længste, samt en mindelund med sten over betydende personer på Sydøstfyn - indtil videre alle mænd. Foreningen ville opføre en ny toiletbygning, Svendborg Kommune ydede bidrag til 5 nye informationstavler, og museet tilbød at forfatte teksterne. Det hele blev indviet d. 11. september med taler og musik, så nu venter Gudbjerglund bare på et publikum. Stedet er virkelig en lille perle i det sydfynske.

Arkivet

Arkivet startede året med en reorganisering af den daglige ledelse. Ledelsen består nu af Martin Friis Hansen, Hanne Jensen og Kirsten Thomsen.

Corona-situationen har naturligvis sat sit præg på arkivets arbejde. Arkivet var lukket for de frivillige imellem marts og juli. Fra starten af juli måned blev det muligt for de frivillige at vende tilbage til arkivet, hvis de havde lyst. Enkelte har dog valgt at tage en pause.

En række af de store planlagte projekter blev udskudt flere gange, bl.a. arbejdet med scanning af fotograf Frede Christensens negativsamling. I november blev Arkivernes Dag, der bl.a. skulle have bestået af en udstilling om Anne Hvides Gård, aflyst.

Til trods for den langvarige nedlukning har arkivet nået meget i løbet af året. Flere store samlinger er blevet sorteret og registreret. Mange vejvisere og andre udgivelser er scannet og lagt på arkiv.dk. Registrering og scanning af udvalgte skibstegninger fra Svendborg Skibsværft er ca. 25 % færdig.

Sammen med Svendborg Arkivsamvirkes sekretariat fik vi afsluttet et pilotprojekt på Fyns Amts Avis inden jul, som skal munde ud i en aflevering af avisens arkivmateriale til arkiver, hvor det kan komme til at gøre gavn og supplere arkivets egne samlinger.

Med alle de forespørgsler, arkivet hele tiden modtager, kan vi se, at vores arbejde nytter, og at folk bruger både www.arkiv.dk og www.svendborghistorie.dk.

Økonomien 2020 er reddet! Anna Højris fra Fattiggårdhavens Venner gør et møntfund ved forårsarbejdet: En 1-øre fra 1929.

Danmarks Forsorgsmuseum

Årsberetning 2020

Fælles skaber vi Danmarks Forsorgsmuseum

2020 tegnede til at blive et år, som mange tidligere år på Danmarks Forsorgsmuseum. Et år med store ambitioner og et spækket museumsprogram med fortsat udvikling af samfundsendagerende og samskabt museumsformidling og -forskning. Men med coronaens komme blev meget forandret, og nedlukning, afstandskrav og afsprøjtning blev alt for genkendelige ord.

Nærmest symbolsk for årets både alvor og håb, måtte Fattiggårdens smukke, næsten 150 år gamle blodbøg fældes i begyndelsen af året, grundet et alvorligt svampeangreb. Gode råd var dyre, og det samme var en ny flot blodbøg, for der var ingen tvivl om, at der igen skulle plantes en blodbøg. Støtten til et nyt træ skulle vise sig at komme fra en uventet kant, da en række tidligere anbragte børnehjemsbørn igangsatte en indsamling. En smuk julidag kunne repræsentanter for indsamlingsgruppen afsløre et nyplantet træ med et nyskrevet digt i en stemning af både håb og fællesskab.

Grøpgebillede fra afsløringen af ny blodbøg og nyt skilt med Peer Balkens digt.

Fra venstre Steff Ejlertsen, Arne Røel Jørgensen, Vibeke Nielsen, Paul Erik Rasmussen, Sarah Smed, Dennis Nielsen og Peer Balken.

”

*Tatusindogtyve
det blev året,
Kaptajn Hallas rødbyg
til jorden blev skåret.
En gammel Godhavnsdreng
fik en ide
andre tidligere anbragte
også kunne se.
Lad os bruge hinanden
og samle ind
så endnu en rødbyg
trods vej og vind
kan stå der i Svendborg
foran Forsorgsmuseet,
give mod og kræfter
til dem, der på stedet
så de kan formidle
historien om de svage.
Vi skal alle se fremad
- men også tilbage!*

Digt af Peer Balken, tidligere Godhavnsdreng, 2020.

I mange måneder måtte porten til museet holdes lukket, men på trods af de dårlige odds formåede vi i kraft af en dedikeret medarbejderstab i løbet af året bl.a.:

- At arbejde dybdegående i både arkiver og med tidligere anbragte, ansatte og pårørende med den historiske udredning af åndssvage- og særforsoegen.
- At åbne museets til dato mest ambitiøse udstilling "Syv Fattige Børn".
- At sætte besøgsrekord i højsæsonen.
- At udvikle nye formidlingsformater med alternative eksperter.
- At opdyrke nye samarbejder indenfor både kultursektoren og den socialfaglige sektor.
- At udforme nye planer for museets fremtidige udvikling og drift.
- Og meget mere, som I vil kunne lære mere om på de kommende sider.

”

Forsorgsmuseet (er) så vigtigt. Det udgør den officielle og semiofficielle histories spejlbillede. Det er den vægtskål, der skaffer os et mere velafbalanceret billede af Danmarkshistorien og åbner vores øjne for den menneskelige mangfoldighed. Det viser os, at livet ikke behøver at være, som det er, at det kan være anderledes, og at der er alternativer. Men også at det ofte er anderledes, end det umiddelbart tager sig ud.”

Professor Poul Duedahl i sin tale til åbningen af "Syv Fattige Børn".

Gennem de sidste par år er det blevet mere og mere kendt, at Danmarks Forsorgsmuseum kontinuerligt udvider sine partnerskaber i utraditionelle formidlingsprojekter med alternative eksperter. Mennesker som alle besidder en erfaringsbaseret viden om og indsigt i de temaer, som museet beskæftiger sig med f.eks. anbringelser, hjemløshed, fattigdom eller arbejdsløshed.

Også i 2020 viste det sig, at fællesskabet omkring samskabelse af museumsformidling mellem alternative eksperter og historikere er blevet en helt særlig signatur for museets virke, som vækker særlig interesse hos både almindelige besøgende, museumskolleger og socialfaglige professionelle.

”

Vores alternative eksperter udvider, nuancerer og forholder sig kritisk til vores viden. Deres fortællinger understreger, at fortidens sociale udfordringer ikke kun er historie, men også en del af nutiden, og de udfylder et tomrum og er med til at sikre museets samtidsrelevans og aktualitet. De er nu del af vores fællesskab, hvilket kun har gjort Fattiggården til et 'rigere' sted.”
Jeppe Wichmann Rasmussen og Sarah Smed, marts 2020 i "Danske Museer".

Professor Poul Duedahl fortalte medrivende til åbningen af "Syv Fattige Børn".

Benny Andersen (formand Socialpædagogerne) holdt tale ved konferencen "Anbragt før, nu og i fremtiden".

I februar afholdt vi sammen med Københavns Professionshøjskoles socialrådgiver- og pædagoguddannelse og Socialpædagogerne f.eks. konferencen "Anbragt før, nu og i fremtiden", som blev officielt åbnet af Social- og Indenrigsminister Astrid Krag.

”
Forbindelsen mellem fortid, nutid og fremtid er helt afgørende for at kunne uddanne de bedste fagprofessionelle og for, at vi med historien i hukommelsen kan udforme en helhedsorienteret socialpædagogisk og socialfaglig indsats, som hjælper.
 Uddrag af åbningstalen af dekan ved det Pædagogiske og Samfundsfaglige Fakultet Annegrete Juul til konferencen "Anbragt før, nu og i fremtiden" på Københavns Professionshøjskole.

Museets forskningsprojekter om børneforsorgen blev flettet ind i samtaler på scenen mellem unge og ældre med anbringelsesbaggrunde – som alternative eksperter – og vigtigheden af en forsknings- og formidlingsmæssig bro mellem historie og nutid blev understreget af flere deltagere.

Museumsaktivisme spiller en fremtrædende rolle i museets praksis og værdigrundlag. Museumsaktivisme er: "A museum practice, shaped out of ethically-informed values, that is intended to bring about political, social and environmental change"

Janes og Sandell i "Museum Activism", 2019.

”

En af grundene til, jeg arbejder som alternativ ekspert, er, at det er udfordrende for mig. Jeg fortæller selv og lytter til folks meninger og holdninger. Jeg føler, at jeg er med til at give de tavse stemmer på museet samt alle de andre, der har svært ved at ytre sig, en stemme. Jeg tror, at det er vigtigt, at vi hjælper museerne med at nytænke, hvad de kan bruges til. Det, jeg synes, er dejligt ved Danmarks Forsorgsmuseum er, at de altid lytter til ideer, uanset hvor vilde de er. Og du bliver, uanset hvem du er, behandlet med respekt, værdighed og ligeværd”.

Alternativ ekspert, formidler og Hus Forbi-sælger Henriette Hoberg, juni 2020.

Foto: Dikte Reeh Andersen.

Alternative eksperter fra projekt "Udsat til værdsat" formidlede på UCL og både indendørs og udendørs på museet.

Museet havde i 2020 seks alternative eksperter ansat. To af disse er ansat i fleksjob, to i studiejob og to på det sociale frikort. Herudover er 25-30 alternative eksperter kontinuerligt tilknyttet i forskellige projekter.

”

Fra udsat til værdsat, det er noget, der virker. Skønne mennesker og et fedt sammenhold. Hvis ikke jeg var kommet hertil, så havde jeg nok aldrig fået lukket op. Tak for alt I gør!”
Projekt deltager Kira.

”

Jeg er så taknemmelig for at være en del af dette og få lov til at lære så meget positivt af Jeppe og Line. Man kan næsten ikke lade være med at forelske sig lidt i stedet og mærke, hvordan det ændrer en lidt!”
Projekt deltager Sabina.

UDSATTE HISTORIER FRA FØR OG NU

Trods forårets nedlukning kunne vi i september åbne vores mest ambitiøse og omfangsrige udstilling i næsten 20 år: "Syv Fattige Børn", som fortæller de fattige og socialt udsattes Danmarkshistorie med udgangspunkt i en virkelig søskendeflok på syv; børn af en fordrukken krigsveteran fra krigen i 1864 og dennes kone. Med de syv søskendes liv som den røde tråd formidler udstillingen 100 års historie om Underdanmark på Fattiggårdens gamle Fnatloft. Udstillingen blev designet af Torden & Lynild, som arbejder med teaterscenografiske virkemidler. Ved hjælp af nøje udvalgte historiske genstande, stærke film fra det fynske filmproduktionselskab RAGNA, stemningsfulde historiske fotos og professionel belysning har de sammen med museet skabt et univers, der suger museumsgæsten ind i de syv fattige børns historie i 2020 og mange år fremover.

Museets sociokulturelle projekt "Fra udsat til værdsat" blev ramt hårdt af nedlukningen. Kernen i projektet er helt konkret

de positive fællesskaber, der opstår, når museet skaber formidling i samarbejde med alternative eksperter og arbejder med afsæt i personlige relationer. I projektperioden skulle deltagerne mødes hver 14. dag på museet, hvor de arbejdede med deres personlige fortælling, og herigennem skaber en udstilling sammen museets ansatte. Trods store bump på vejen lykkedes det alligevel Jeppe Wichmann Rasmussen og Line Poulsen at få guidet projektdeltagerne godt i mål med fortællingerne og invitere gæster på museet til at høre om udsatte liv på tværs af tid, ligesom deltagerne også nåede på turné med deres fortællinger, hvor de bl.a. holdt foredrag for socialrådgiverstuderende på UCL i Vejle og VIA University College i Århus. "Fra udsat til værdsat" har været og er fortsat et ganske særligt museumsprojekt for alle involverede, og erfaringerne og kontakterne fra samarbejdet med de alternative eksperter vil fortsat blive bragt i spil i museets udvikling.

Fotos: Jonas Legarth.

Fællesbillede af projektdeltagerne i "Fra udsat til værdsat". Foto: Jón Bjarni Hjartarson.

Det blev desuden til to konkrete formidlingsprojekter med afsæt i corona-krisens vilkår for borgere i udsatte eller sårbare positioner. I samarbejde med Instafilm gennemførte museet for det første et kortfilmsforløb med og til gavn for sårbare og udsatte unge på Fyn i slutningen af 2020. Her fik 60 deltagere undervisning af professionelle i filmproduktion, og de lærte, hvordan man instruerer film. Deltagerne skabte 18 stærke og delvist selvbiografiske kortfilm med deres egne budskaber. Kortfilmene vises i løbet af 2021 på museets digitale platforme.

For det andet lancerede museet i april projektet "Udsat under Coronaen", hvor mennesker med erfaringer om sårbarhed eller udsathed delte deres erfaringer fra første nedlukning med museet. Projektet kulminerede med en udstilling, hvor besøgende kunne se genstande, fortællinger og filmede interviews, og hvor personlige og socialfaglige budskaber og anbefalinger blev formidlet. Mere end 1.500 besøgende lagde vejen forbi udstillingen, som ofte var bemannet af Henriette, der bl.a. kunne fortælle om, hvor svært det havde været at sælge Hus Forbi.

Pga. nedlukningen oplevede museet et fald i antallet af besøgende grupper. Til gengæld var der en stigning på 9 % af betalende voksne og pensionister ift. 2019, som især kan forklares med et flot besøgstal hen over sommeren.

I vinter- og efterårsferien havde museet +ca. 50 % flere besøgende, og i sommerferien +72 % ift. 2019. Det totale besøgstal så en nedgang på -18 % i forhold til 2019 (museet holdt lukket grundet nedlukningen i 26 % af året).

Boksen foran museet.

Line var med til at skabe udstillingen "Udsat under Corona" i kraft af hendes egne erfaringer. Foto: Dikte Reeh Andersen.

”
Jeg valgte at deltage i udstillingen om tiden under nedlukningen i foråret, fordi det gav mening for mig. Det var spændende at være med til at udvikle en udstilling om et så aktuelt et emne, som har haft stor betydning for mange – og også mig selv.”
Line, museumsformidler og frivillig i De Anbragtes Vilkår.

VED FÆLLES INDSATS

Museet arbejdede også i 2020 på at konsolidere sin position som relevant samfundsaktør og sparringspartner for bl.a. socialfaglige interessenter og organisationer. Museet har samarbejder med bl.a.:

De Anbragtes Vilkår (DAV), University College Lillebælt (UCL), Svendborg Kommunes Socialafdeling, Københavns Professionshøjskoles socialrådgiver- og pædagoguddannelse (KP), SAND "De hjemløses landsorganisation" og Socialtilsyn Syd.

”

Udsyn og inspiration er vigtigt for, at Socialtilsyn Syd bedst muligt kan varetage den sociale tilsynsopgave, som Folketinget har givet os. Og udsyn til, hvordan den nære fortids sociale institutioner fungerede, og hvordan borgerne oplevede deres "anbringelse", og hvordan tilsynet dengang fungerede, er særdeles tankevækkende, når man forsøger at se sin nutidige tilsynspraksis udefra. Derfor har vi de seneste år søgt dialog med og inspiration hos Danmarks Forsorgsmuseum".

Peter Bjerregaard Andersen, tilsynschef, Socialtilsyn Syd.

Mette Andreasen fra De Anbragtes Vilkår formidlede en stærk intro til nutidens anbringelsesområde til de mange besøgende til arrangementet "Anbragt i fortiden, nutiden og fremtiden" i oktober.

De anbragtes vilkår og Danmarks Forsorgsmuseum i makkerskab til arrangementet "Anbragt i fortiden, nutiden og fremtiden".
Foto: Anders Mielcke Grønbæk.

Samarbejdet med UCL fortsatte også, og i løbet af året har 240 førsteårs socialrådgiverstuderende deltaget i undervisningsforløb på museet. Her fik de dels viden om socialrådgiverfaget og vores velfærdssamfunds tidlige historie, og dels viden om de mennesker, der i tidens løb har modtaget hjælp fra systemet. I forløbet skal de studerende bl.a. lave en handlingsplan for en klient fra Fattiggården. Dette undervisningssamarbejde mellem UCL og museet går nu ind i sit tredje år, og i skrivende stund er der desuden programsat virtuelle undervisningsforløb for både danske og udenlandske socialrådgiverstuderende i kurser faciliteret af både UCL og Københavns Professionshøjskole.

Samarbejdet med DAV fortsatte sin udvikling med bl.a. arrangementet "Anbragt i fortiden, nutiden og fremtiden" i oktober. Her skabte museet og DAV i fællesskab en helt unik oplevelse, hvor der blev bygget bro mellem det at være anbragt i fortiden, nutiden og fremtiden. En række tidligere anbragte og frivillige fra De Anbragtes Vilkår deltog som formidlere og

fortalte deres personlige historier om det at være anbragt barn i Danmark i nyere tid i museets historiske udstillinger, hvilket gav grobund for nye former for samtale om fremtidens anbringelsesområde.

”

Danmarks Forsorgsmuseum er ikke alene et museum. Det er en vigtig socialpolitisk og -faglig stemme, der bidrager til at give nutidens dialog en historisk vinkel, der gør fortiden nærværende og nutidens udfordringer vedkommende. Museet bedriver i sin ånd forsorg ved at involvere udsatte, hjemløse, anbragte og andre med en ulige vej i livet. Det oplever vi tydeligt i Svendborg Kommune. Vi har været med i flere af museets projekter og været vidne til flere borgere, hvis livsfortælling har bevæget sig fra udsat til værdsat. En genopdagelse af sig selv ved at opdage forsorgens mange historier. Derfor har museet også en vigtig lokal stemme og betydning.”

Hasse Jacobsen, socialchef i Svendborg Kommune.

FORSKNING I FORSORG

I januar kunne vi som årets helt store forskningsnyhed offentliggøre, at det var besluttet af staten, at museet skulle stå i spidsen for den historiske udredning af vilkårene i sær- og åndssvageforsorgen i perioden 1933-1980. Undersøgelsen skulle have særligt fokus på, om anbragte blev udsat for svigt og overgreb i perioden, hvor staten førte tilsyn. En forskergruppe blev samlet til arbejdet med stærke kræfter fra Syddansk Universitet, Aalborg Universitet og Rigsarkivet, som sammen med museet nu forestår arbejdet med hhv. omfangsrige arkiv- og interviewstudier. Arbejdet med udredningen foregår frem til november 2021, hvor den afsluttende rapport skal afleveres til staten.

Øverst til højre: Sarah Smed sammen med social- og indenrigsminister Astrid Krag på Christiansborg i forbindelse med den formelle underskrivning af kontrakten vedr. den historiske udredning.

Forskergruppen samlet fysisk på museet og virtuelt på skærmen.

Landsforeningen Godhavnsdrene donerede i juni deres banner, som har fulgt dem i kampen for en undskyldning i omkring 10 år.

Kirsten Lindbjerg og Sarah Smed med det store maleri af børnelivet på Solliden.

Museet har fortsat sin forskning i tidligere anbragtes adgang til egne sagsakter. Med revideringen af Arkivloven i december 2020 blev det et grundlæggende princip, at alle har ret til information om egen sag og oplysninger om dem selv, og at adgangen til egne oplysninger er gratis.

Til april 2021 afleverer Jacob Knage Rasmussen sin ph.d. om betydningen for tidligere anbragte af at få adgang til, læse og kommentere på sin egen historie.

I sommeren blev museet kontaktet af Kirsten Lindbjerg, som igennem mere end 30 år havde arbejdet på Børnehjemmet Solliden. Institutionen skulle nu lukke, og de ville gerne donere nogle genstande til museet, bl.a. et stort maleri af Solliden, som gennem mange år havde hængt i stuen, og som havde stor betydning for både ansatte og anbragte. Museet gennemfotograferede stedet og interviewede tidligere anbragte og ansatte, og på den måde gør museet sit for at sikre børneforsorgens samtidshistorie for eftertiden.

UD OVER ALLE GRÆNSER

Årets helt store internationale begivenhed blev den længe ventede udgivelse af den engelsksprogede antologi "Museums and Social Change. Challenging the Unhelpful Museum" i august. Challenging the Unhelpful Museum" i august. Bogen undersøger, hvordan museer kan samarbejde med sårbare og udsatte grupper for at skabe social forandring for både den enkelte og samfundet - og derigennem gentænke og udvikle museet selv. I bogen bidrager bl.a. Sarah Smed, Jeppe Wichmann Rasmussen, Jacob Knage Rasmussen, Stine Grønbæk Jensen og Trisse Gejl med kapitler om museets arbejde. Sarah Smed har redigeret bogen sammen med Bernadette Lynch, Adele Chynoweth og Klaus Petersen.

”

Everybody needs to feel valued and heard. That is why it's important to also include the people with stories of vulnerability. Everybody can contribute. And everybody can make a difference."
Museumsformidler og museumsvært Mette Løjmann Hansen i "Museums and Social Change".

Trods årets mange udfordringer formåede museet at komme ud over landets grænser og udbrede kendskabet til museets virke virtuelt. Sarah Smed holdt bl.a. virtuelle oplæg om museets arbejde med at skabe social forandring gennem samskabelse på årets FIHRM-konferencen (Federation of International Human Rights Museums) og ved en CINE-talk (Connected Culture and National Heritage in the Nordic Environment). Samt på den engelske museumsorganisations (Museum Association) årlige konference, hvor Sarah Smed bl.a. var med til at debattere MA's nye manifest for museernes learning and engagement.

Fra venstre Sarah, Mette og Jeppe med bogen "Museums and Social Change", da den længe ventede bog endelig kom.

*Sarah og Jeppe
forbereder
livesending fra
Fattiggårdens arkiv.*

UD MED BUDSKABET

Museet lagde sig i selen i 2020 for at komme ud med så mange historier som muligt om både museets forskning og formidling og ikke mindst historiske fortællinger. Især Facebook og Instagram har vist sig at bringe budskabet vidt og bredt ud. Fredagsfortællingerne var og er fortsat et stort tilløbsstykke, når de formidles i kraft af den store indsats Martin Friis Hansen fra Svendborg Byhistoriske Arkiv i timevis har lagt i utallige arkiver og søgninger. Der har derudover været et stort virtuelt publikum på de foredrag og samtaler, som blev sendt live under museets nedlukning. På YouTube og Vimeo når vi andre brugergrupper, som ikke er dem, der ellers traditionelt søger museet allermest. Vores seere på kanalerne er betydeligt yngre end den gennemsnitlige besøgende på museet.

Museet havde pr. 31.12.2020 6.762 følgere på Facebook (en stigning på 20 % ift. 2019). På Instagram følger 1.510 museets profil. Langt størstedelen af vores følgere på SoMe er kvinder mellem 25–64 år.

89,5 % af seerne på kanalerne er under 35 år, og hele 64,5 % af seerne på vores YouTube-kanal er mænd. Vores succes på YouTube og Vimeo skyldes primært et øget fokus på at gøre opmærksom på især vores YouTube-kanal samt relativt jævnlige uploads af høj kvalitet. I 2020 har vi har mere end fordoblet antallet af abonnenter.

Sarah Smed deltog i Jane Sandbergs (direktør for ENIGMA) podcastserie "Samfundets Museer" og Christian Haves kulturprogram på DK4. Ligesom både Jeppe Wichmann Rasmussen og Sarah Smed bidrog med flere artikler og debatindlæg i Danske Museer, Fængselshistorisk Tidsskrift og Handicaphistorisk Tidsskrift.

I 2020 er museets film samlet blevet vist 31.412 gange på vores kanaler på YouTube og Vimeo. Der er i alt set film i 2.150,5 timer svarende til 89,5 døgn.

En særlig begivenhed for året var, da budskabet om museets unikke virke nåede helt til Christiansborg. Som en understregning af, at det ér i fællesskab, at vi skaber Danmarks Forsorgsmuseum, var det i kraft af museumsvært og formidler Robert Madsens inspirerende og debatskabende rundvisning for bl.a. Birgitte Bergmann (medlem af Folketinget for Konservative), at invitationen til en rundvisning på Christiansborg og snak om både kultur- og socialpolitik kom i stand.

”

Jeg har besøgt mange museer over hele verden i kraft af min karriere inden for turismeerhvervet, og derfor er jeg blevet vist rundt utallige gange. Men Roberts rundvisning var noget helt særligt, da jeg hurtigt blev klar over, at her var det en autentisk stemme, der både formidlede fortidens og nutidens historier.”
Birgitte Bergmann, medlem af Folketinget for Konservative.

Sarah og Robert på Christiansborg med Birgitte Bergmann.

Fremtiden for Danmarks Forsorgsmuseum

Danmarks Forsorgsmuseum har i løbet af de sidste 15 år udviklet et museumskoncept, som på nyskabende og brugerinddragede vis adresserer og debatterer vilkårene for nuværende og tidligere anbragte og socialt udsatte i det danske velfærdssamfund. Og især indenfor de sidste fem år har vi opnået spændende resultater med dette koncept, som har vakt interesse både nationalt og internationalt.

Vi ser et stort potentiale i at opskalere dette koncept, så museet med større kraft kan indtage positionen som et nationalt center for dette socialhistoriske område, stadigvæk med udgangspunkt i den unikke ramme i Svendborg og med afsæt i museumssøjlerne: Indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

Herved kan vi bidrage til at skabe en bredere forståelse for, hvordan velfærdssamfundet - set i et socialhistorisk perspektiv - har behandlet og behandler sine svageste og mest sårbare.

I 2020 blev der derfor arbejdet med at skabe et strategisk grundlag for en version 2.0 af Danmarks Forsorgsmuseum for fremtiden, da det nuværende museum må operere på et alt for skrøbeligt økonomisk fundament. Det er vores ambition, at museets viden, koncept og museumsaktivistiske profil bør og kan få en mere fremtrædende og sikret plads i den nationale socialhistoriske bevidsthed - en plads som modsvarer emnets vigtighed.

”

Museet fortæller ikke bare om dengang og giver os dermed mulighed for at fortørnes over hvordan det var, men ved at fortælle historien spejler museet også vores tid og kan stille de vanskelige spørgsmål som for eksempel om hvor sikre vi kan være på, at omsorgssvigt ikke også kan kigge frem i børneforsorgen i dag. Eller mere subtilt, om vi kan risikere at være blinde for, at de gode indsatser, vi leverer på socialområdet i dag, ikke også kan indeholde elementer, der har et indhold af ydmygelse og magtmisbrug.”

Preben Brandt, tidligere formand for Rådet for socialt udsatte og grundlægger af Projekt Udenfor, september 2020.

Nutidige
portrætter af
Jón Bjarni
Hjartarson.

Grøpebillede med særlige gæster til arrangementet "Anbragt i fortiden, nutiden og fremtiden" med De Anbragtes Vilkår. Fra højre: Verne Pedersen, næstformand i Socialpædagogerne, Astrid Krag, social- og indenrigsminister, Pernille Busted, næstformand i De Anbragtes Vilkår, Bo Hansen, borgmester i Svendborg, Søren Skjødt, forstander på Godhavn, Sarah Smed og Christina Diekhöner, seniorrådgiver i Bikubenfonden. Foto: Jón Bjarni Hjartarson.

Hvor og hvad er Danmarks Forsorgsmuseum?

Fattiggården i Svendborg er den autentiske ramme for Danmarks Forsorgsmuseums arbejde, hvor fortidens og nutidens socialpolitik undersøges og formidles, samt den måde den var og er udmøntet på specielt i relation til anbragte, udsatte og sårbare medborgere.

Med erfaringer fra velfærdsstatens social- og plejeforsorg skaber museet debat om menneskesyn, idealer og socialpolitikens konsekvenser. Museet udfordrer også den traditionelle historie- og museumsopfattelse. Med afsæt i solid

museumsfaglighed samarbejder vi med tidligere anbragte, socialt udsatte og sårbare, der indgår som partnere i museets arbejde. Som livsvidner bidrager de med et erfaringsbaseret "faktatjek" til vores arbejde indenfor og udenfor museets mure.

Danmarks Forsorgsmuseum fører dialog med socialfaglige medarbejdere og organisationer om resultaterne af museets forskning og formidlingsprojekter, for at nuancere og udfordre det herskende syn på socialfaglige problemstillinger.

Vision:

Danmarks Forsorgsmuseum anerkendes nationalt og internationalt af stat, interesse- og forskningsinstitutioner og andre museer, som det førende socialpolitiske museum for den danske velfærdsstats forsorgshistorie.

Vi styrker det danske samfunds sammenhængskraft og socialhistoriske bevidsthed.

Vi er en væsentlig bidragyder til innovativ udvikling af velfærdsstatens socialfaglige indsatser.

Mission:

Danmarks Forsorgsmuseum øger samfundets viden om dansk socialhistorie med afsæt i stærk og erfaringsbaseret museumsfaglighed, og dokumenterer vilkårene for borgere under velfærdsstatens pleje- og socialforsorg før, nu og betydning for fremtiden.

Gennem en museumsaktivistisk tilgang forbinder vi fortidens erfaringer med nutidens udfordringer.

Vi udfordrer og nedbryder fordomme om udsatte og anbragte borgere, og i fællesskab med dem, arbejder vi for social retfærdighed.

”

Working with Sarah Smed and Forsorgsmuseet has been a great privilege for me as a heritage researcher and activist. Sarah is a regular contributor to our MA course on the 'Contemporary Museum', where she always inspires our students with the important work, she and her colleagues are completing in Svendborg. Forsorgsmuseet is also a hugely important collaborator for my own research and activism in remembering the legacies of institutional abuse in Ireland.
Dr Laura McAtackney, Associate Professor in Sustainable Heritage Management, Aarhus University.

Der skal der lyde en stor tak til de mange, der støtter museet på forskellige måder. Det vil vi også få brug for i de kommende år, hvor holdet bag Danmarks Forsorgsmuseum har planer om at hæve ambitionsniveauet endnu mere.

Tak til dem som med deres støtte er med til at sikre og udvikle Danmarks Forsorgsmuseum

- IBM
- Slots- og Kulturstyrelsen
- Instafilm
- SAND
- UCL
- Svendborg Kommune
- Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
- Augustinus Fonden
- VELUX FONDEN
- TrygFonden
- Ole Kirk's Fond
- Knud Højgaards Fond
- Regions Syddanmarks Kulturpulje
- Landsforeningen af Godhavnsdrenge og andre tidligere anbragte børn
- Museets frivillige og alternative eksperter

Museets personale

Museumschef Esben Hedegaard

NYERE TID / SØFART / ARKIVERNE

- Nils Valdersdorf Jensen, museumsinspektør, ph.d.studerende
- Dorthe Høstrup, museumsassistent med fokus på samlingen, fleksjob
- Trine Edlich, museumsassistent med fokus på it, fleksjob
- Anita Lillevang, museumsformidler, pr. 1. marts - 15. august og 14. - 30. september

Praktikant

- Anders Aamand Andersen, praktikant historie, SDU, 2. september - 31. oktober

DANMARKS FORSORGSMUSEUM

- Sarah Smed, afdelingsleder
- Jeppe Wichmann Rasmussen, museumsinspektør
- Jacob Knage Rasmussen, tilknyttet Historisk udredningen 6. mdr. som konsulent, ph.d.studerende
- Andreas Jansen, publikumschef pr. 1. februar
- Anniceta Mogensen, efterløn 30. juni, vikarierende museumsvært
- Katrine Lynggaard Jansen, vikarierende museumsvært
- Mette Løjmann Hansen, museumsvært og formidler pr. 1. juli, fleksjob
- Robert Madsen, museumsvært og formidler pr. 1. maj, fleksjob

Praktikanter

- Dikte Reeh Andersen, praktikant Msc. Human Security, AU, 17. august - 18. december
- Michele Denise Rylander Christensen, praktikant (Jobcenter) pr. 30. november

- Hans Christian Lohfert, praktikant (Jobcenter) pr. 12. november

Projektansatte

- Line Lærke Poulsen, forskningsassistent
- Klaus Petersen, professor, SDU
- Poul Duedahl, professor, AAU
- Mette Seidelin, arkivar, forsker, Rigsarkivet
- Rasmus Greve, forskningsassistent
- Stine Grønbæk Jensen, post doc, SDU
- Anne Marie Borregaard, forskningsassistent
- Martin Friis Hansen, forskningsassistent

Formidlere

- Camilla Larsen pr. 1. november
- Dikte Reeh Andersen pr. 1. oktober
- Henriette Lund Hoberg, ansat på det sociale frikort pr. 1. juni
- Henrik Nørgaard Christensen, ansat på det sociale frikort pr. 1. juni
- Johannes Høstrup
- John Toft Jacobsen
- Katrine Lynggaard Jansen
- Line Andreasen pr. 1. november
- Line Haraldsson
- Line Schmidt Hendriksen
- Michella Østergaard Christiansen indtil 1. oktober
- Peter Storm Enemærke
- Sara Mortensen
- Stephanie Ringsted indtil 21. december
- Zekeriyya Enes Karaca indtil 1. december
- Flemming Jørgensen, stenhugger i juli

Ved årsskiftet trængte vi til lidt at grine af og lavede derfor en lidt alternativ personale-kalender. Foto: Geir Haukursson.

ARKÆOLOGI

- Lone C. Nørgaard, museumsinspektør, ledende arkæolog
- Allan Dørup Knudsen, museumsinspektør.
Udlånt til Østfyns Museum i hovedparten af 2020
- Villy Nielsen, museumsassistent

Projektansatte arkæologer

- Andreas Chemnitz K. Frederiksen
- Inger Laigaard
- Jakob Fink

SEKRETARIATET OG TEKNISK AFDELING

- Morten Berg Nielsen, regnskabsfører
- Jane Rasmussen, administrativ medarbejder, seniorjob indtil 1. maj

- Britt Toxværd-Larsen, sekretær pr. 1. april
- Marianne Berthing, kommunikationsmedarbejder, seniorjob indtil 31. december 2020
- Bjarne Aaby, forvalter, fleksjob
- Lars Juel, servicemedarbejder, fleksjob
- Lars Erik Petersen, servicemedarbejder pr. 1. feb., fleksjob
- Line Cecilie Bøje Müller, servicemedarbejder, fleksjob
- Kenneth Legaard Lyngø, servicemedarbejder, fleksjob
- Mikael R. Madsen, servicemedarbejder 1 md., fleksjob

Praktikanter

- Clara Møballe Jessen, praktikant (Jobcenter) pr. 1. oktober
- Johannes Brandt, praktikant (Jobcenter) 13. juli - 19. oktober

Museets bygninger mv.

For den tekniske afdeling på Svendborg Museum har corona-året mest været præget af travlhed. Afdelingen har så godt som ikke været hjemsendt, men har arbejdet sammen i en lille beskyttet boble.

Den store, planlagte opgave var at klargøre hele 2. salen på Fattiggårdens sydføj til udstillingsindsatsningen ”Syv Fattige Børn”. Efter udstillingsdesign-firmaet Torden & Lynilds anvisninger skulle hele etagen forandres: nye vægge skulle bygges op, installationer flyttes, og alle eksisterende gulve og lofter skulle oliebehandles, males, rettes op eller noget helt fjerde. Største udfordring var dog opbygningen af udstillingens montre eller kuber, der udelukkende bestod af skæve vinkler. Alle var vist glade, da vi på grund af pandemien var nødt til at flytte udstillingsåbningen fra juni til september! Som alle kan forvise sig om, er resultatet heldigvis blevet flot.

”Syv Fattige Børn”-udstillingen var ikke afdelingens eneste udstillingsopgave. Der var flere småudstillinger på Fattiggården, og afdelingen har desuden bistået ved opbygning og nedtagning af i alt 9 udstillingscontainer-udstillinger, herunder logistikken med flytning af både vores egen Sorte Boks og af KulturarvFyns Kulturarvsbox. Nu har vi rutinen, og teknikken i boksene har heldigvis ikke drillet i år.

Ved siden af formidlingsopgaverne har afdelingen gennemført energioptimering ved udskiftning af gamle spots og lysstofrør med LED-lys, samt projekteret den største istandsættelse på Fattiggården i mange år. Særlig i sydføljen har vi jævnlig haft problemer med indtrængende vand gennem utætte fuger og ved inddækninger ved tagvinduer, skorstene og brandkamme.

Det blev klaret af et dygtigt murerfirma hen over nogle uger i eftersommeren, så nu kan vi sove roligt om natten igen – en tid. Med gamle, fredede bygninger er der sjældent fred ret længe.

*Der bygges nye vægge til udstillingen ”Syv Fattige Børn”.
I forgrunden til højre forvalter Bjarne Aaby og til venstre
servicemedarbejder Lars Juel.*

Bestyrelsesarbejdet 2020

Bestyrelsen består af 8 medlemmer: 4 valgt af museumsforeningen, 1 medarbejderrepræsentant samt 3 medlemmer udpeget af de førstnævnte 5 medlemmer.

- Poul Weber, formand (foreningsvalgt)
- Michael Mortensen, næstformand (foreningsvalgt)
- Ove Engstrøm, (foreningsvalgt)
- Peter Bjerregaard Andersen (foreningsvalgt)
- Jesper Bernhard, (udpeget af bestyrelsen)
- Helle Caspersen, (udpeget af bestyrelsen)
- Klaus Petersen, (udpeget af bestyrelsen)
- Morten Berg Nielsen (valgt af museets ansatte)

2020 blev et år som vil få en fremtrædende plads i historien, og det vil også gøre sig gældende for Svendborg Museum. Coronaen lagde samfundets rytme totalt ned den 11. marts, og årsmødet senere på måneden måtte udskydes til senere på året, troede vi, men da forsamlingsrestriktionerne fortsatte resten af året, måtte vi desværre helt aflyse at holde et årsmøde.

Det har betydet, at årsmødet ikke fik foretaget et bestyrelsesvalg, men at den nuværende bestyrelse sidder et år mere. På det kommende årsmøde, som vi håber kan afvikles inden sommerferien, alternativt i august, vil der så være 2 valg: 2 medlemmer skal vælges for 1 år, og 2 medlemmer skal vælges for 2 år.

Bestyrelsen håber, at medlemmerne har forståelse for vores disposition, da vi ikke mente, at et virtuelt årsmøde var et brugbart alternativ, bl.a. fordi vi forventer at præsentere jer for nogle vedtægtsændringer, som lever op til Slots- og Kulturstyrelsens krav om juridisk adskillelse af museet og foreningen, og som tager højde for on-line møder. Vi vil også præsentere nogle udviklingsplaner for 2021-2025, hvor visionen er en adskillelse af Forsorgsmuseet med egen økonomi

fra Svendborg Museum, samt at Svendborg Museum på sigt skal finde sig et andet domicil. Indtil det lykkes, er der spændende planer for Anne Hvides Gård.

Forårets nedlukning og manglende entreindtægter har naturligvis haft betydning for økonomien, men mange besøgende hen over sommeren ved genåbningen, indtil der blev lukket ned igen, gør, at økonomien i skrivende stund ser pæn ud.

Nedlukningen har også haft indflydelse på bestyrelsens arbejde, men vi har bl.a. gjort brug af on-line møder i de perioder, hvor det ikke har været muligt at afholde fysiske møder. Heldigvis lykkedes det inden nedlukningen i december at afholde et halvdagsseminar på Hotel Christiansminde, hvor vi drøftede museets udviklingsplaner.

Kontakten til medlemmerne er en udfordring, når vi ikke kan tilbyde arrangementer. Vi håber, at I har følt jer orienterede gennem museets nyhedsbreve, og at I bifaldt museets idé om personlig udbringning af årbogen til alle med bopæl i Svendborg Kommune og nærmeste omegn. En stor tak til de frivillige medlemmer der påtog sig den store opgave. Vi kan desværre ikke love, at vi fortsætter initiativet i de kommende år. Vi håber, I vil være tålmodige og fortsat støtte op om museet, så vi kan komme helskindet gennem nedlukningen og stå klar til at byde på spændende aktiviteter, når vi igen kan åbne op.

Svendborg Kommune ønskede at få etableret en koordinering omkring den maritime kulturarv på havnen, og de bad Svendborg Museum om at påtage sig den opgave. Der er givet en 3-årig bevilling på 560.000 kr. om året. Museet er allerede i dialog med de mange brugere og interessenter på havnen, og vi arbejder sammen med Danmarks Museum For Lystsejlsads om en fælles udnyttelse af hallen på Frederiksoen.

Fattiggårdens gamle blodbøg måtte lade livet i 2020. Det gjorde ondt, for træet skønnedes at være omtrent lige så gammelt som bygningerne, dvs. næsten 150 år. Vi opdagede, at den var ramt af en aggressiv svamp, og selv om træet ikke havde et eneste vissent blad, var det på høje tid, det blev lagt ned: Træets kerne var pilrådden. Fattiggårdshaven er fredet, så alle karaktergivende træer skal erstattes. Som det fremgik af afsnittet om Danmarks Forsorgsmuseums virke i 2020, fik vi her hjælp af Godhavnsdrene.

At Svendborg Kommune har bedt Museet om at være tovholder, opfatter vi som en tillidserklæring fra kommunens side, men der vil i samme ombæring være en forventning om, at Svendborg Museum leverer varen, som jo i sagens natur er udefinerbar, men jeg tror på, at med en god faglig ballast og viljen til samarbejde vil Svendborg Museum formå at løse opgaven.

Jeg vil slutte med at sige tak til bådelaugene og Egeskov Mølle, og alle øvrige frivillige, som på trods af et udfordrende 2020 har bakket op omkring museet og bidraget til den aktivitet og synlighed, som har været mulig med de benspænd coronaen har givet i årets løb.

Tak til samarbejdspartnere, Museumsforeningens medlemmer samt øvrige, der gennem året har bidraget på forskellig vis til museets virke.

Poul Weber
Formand

